

Nd.

2. Frumvarp til laga

[2. mál]

um tímabundnar ráðstafanir til viðnáms gegn verðbólgu.

(Lagt fyrir Alþingi á 95. löggjafarþingi 1974.)

1. gr.

Fram til 31. ágúst má ekki hækka verð vöru eða þjónustu eða endurgjald fyrir afnot af fasteign eða lausafé frá því, sem var 22. maí 1974, nema að fengnu samþykki rétttra yfirvalda og skulu þau ekki leyfa neina hækkun nema þau telji hana óhjákvæmilega. Leyfi til hækkunar tekur þó ekki gildi fyrr en það hefur hlotið staðfestingu ríkisstjórnarinnar.

Á því tímabili, er greinir í 1. mgr. má ekki hækka hundraðshluta álagningar á vöru í heildsölu, smásölu eða öðrum viðskiptum frá því, sem var 22. maí 1974, nema að fengnu samþykki rétttra yfirvalda og staðfestingu ríkisstjórnarinnar, sbr. 1. mgr. Gildir þetta einnig um hvers konar umboðslaun vegna sölu vöru eða þjónustu og um hvers konar álagningu, sem ákveðin er sem hundraðshluti á selda vöru eða þjónustu, þar með vinnu.

Ákvæði 1. og 2. mgr. taka einnig til verðs hvers konar vöru og þjónustu, sem ríki, sveitarfélög, stofnanir þessara aðila eða aðrir opinberir aðilar láta í té gegn gjaldi.

Ríkisstjórnin getur ákveðið lækkun á verði vöru eða þjónustu telji hún til þess gilda ástæðu eða brýna nauðsyn.

2. gr.

Verðlagsuppbót á laun skal haldast óbreytt fram til 31. ágúst 1974, sú sem gildi tók 1. mars 1974 samkvæmt kjarasamningum.

Hagstofa Íslands skal upplýsa í opinberri greinargerð, hver kaupgreiðsluvísitala 1. júní 1974 hefði orðið miðað við óbreytt fyrirmæli kjarasamninga og laga um útreikning hennar, svo og miðað við það, að eigi sé tekið tillit til þeirrar hækkunar á liðnum „eigin bifreið“ í framfærsluvísitölu, er orðið hefur á tímabilinu frá 1. nóvember 1973 til 1. maí 1974. Hafi niðurgreiðsla vöruverðs verið aukin fyrir 1. júní 1974 frá því, sem hún var í maíbyrjun 1974, skal og miða útreikning þennan við smá-söluverð á viðkomandi vöru eða vörum, að frádreginni verðlækkun, er slík niðurgreiðsluaukning veldur.

3. gr.

Laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvöru, sbr. lög nr. 101/1966 um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu o. fl., skulu haldast til 31. ágúst 1974 eins og þau voru ákveðin frá og með 1. mars 1974.

4. gr.

Almennt fiskverð, annað en verð skarkola, humars og rækju, skal haldast til 31. ágúst 1974 eins og það var ákveðið um síðast liðin áramót, sbr. tilkynningu Verðlagsráðs sjávarútvegsins nr. 1/1974, enda tryggir ríkisstjórnin, að verð á brennsluolíum til íslenskra fiskiskipa, er landa afla sínum og taka olíu héraendis, haldist á meðan óbreytt eins og það var í nóvembermánuði 1973.

5. gr.

Fjárfestingarlánasjóðir þeir, er fá til ráðstöfunar fjármagn af útgáfu verðtryggðra skuldabréfa, er lífeyrissjóðir kaupa samkvæmt samningi eða af verðtryggðu spariskirteinafé, endurláni þetta fé með sambærilegum skilmálum. Heimilt er að ákveða lánskjör þessara sjóða þannig, að verðtrygging nái til ákveðins hluta hvers láns í tilteknum lánaflokkum, er ákvarðist af því, hve stór hluti verðtryggt fé er af heildarráðstöfunarfé sjóðanna.

Ríkisstjórnin tekur endanlega ákvörðun um lánskjör fjárfestingarlánasjóða í samræmi við ákvæði 1. málsg. að fengnum tillögum Seðlabanka Íslands og Framkvæmdastofnunar ríkisins, og kemur sú ákvörðun í stað lagaákvæða og reglna þeirra, sem nú gilda um þetta efni.

6. gr.

Mál út af brotum á lögum þessum fara að hætti opinberra mála.

7. gr.

Forsætisráðherra getur með reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp þetta er flutt til staðfestingar á bráðabirgðalögum um tímabundnar ráðstafanir gegn verðbólgu nr. 28 21. maí 1974, og fylgja þau hér með.

Fylgiskjal.

BRÁÐABIRGÐALÖG

um tímabundnar ráðstafanir til viðnáms gegn verðbólgu.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Forsætisráðherra hefur tjáð mér, að verði eigi gripið til gagnráðstafana sé fyrirsjáanleg veruleg hækkun verðlags og kaupgjalds, sem stefna muni afkomu atvinnuvega, atvinnuöryggi, viðskiptastöðu landsins út á við og þar með hag allra landsmanna í hættu; jafnframt hafi komið í ljós, að fjárfestingarlánasjóðir geti ekki að óbreyttum útlánskjörum nýtt það fjármagn, sem um hafi samist, að þeir fengju frá lífeyrissjóðum á þessu ári. Beri því brýna nauðsyn til að grípa án tafar til tímabundinna ráðstafana til viðnáms gegn verðbólgu og til þess að tryggja fjárhagsstöðu fjárfestingarlánasjóða, þannig að betra færi verði en ella til varanlegri lausna að afstöðnum Alþingiskosningum þeim, sem í hönd fara.

Fyrir því eru hér með sett bráðabirgðalög samkvæmt 28. gr. stjórnarskránnar á þessa leið:

1. gr.

Fram til 31. ágúst má ekki hækka verð vöru eða þjónustu eða endurgjald fyrir afnot af fasteign eða lausafé frá því, sem var 22. maí 1974, nema að fengnu samþykki rétttra yfirvalda og skulu þau ekki leyfa neina hækkun nema þau telji hana óhjákvæmilega. Leyfi til hækkunar tekur þó ekki gildi fyrr en það hefur hlotið staðfestingu ríkisstjórnarinnar.

Á því tímabili, er greinir í 1. mgr., má ekki hækka hundraðshluta álagningar á vöru í heildsölu, smásölu eða öðrum viðskiptum frá því, sem var 22. maí 1974, nema að fengnu samþykki rétttra yfirvalda og staðfestingu ríkisstjórnarinnar, sbr. 1. mgr. Gildir þetta einnig um hvers konar umboðslaun vegna sölu vöru eða þjónustu og um hvers konar álagningu, sem ákveðin er sem hundraðshluti á selda vöru eða þjónustu, þar með vinnu.

Ákvæði 1. og 2. mgr. taka einnig til verðs hvers konar vöru og þjónustu, sem ríki, sveitarfélög, stofnanir þessara aðila eða aðrir opinberir aðilar láta í té gegn gjaldi.

Ríkisstjórnin getur ákveðið lækkun á verði vöru eða þjónustu telji hún til þess gilda ástæðu eða brýna nauðsyn.

2. gr.

Verðlagsuppbót á laun skal haldast óbreytt fram til 31. ágúst 1974, sú sem gildi tók 1. mars 1974 samkvæmt kjarasamningum.

Hagstofa Íslands skal upplýsa í opinberri greinargerð, hver kaupgreiðsluvísitala 1. júní 1974 hefði orðið miðað við óbreytt fyrirmæli kjarasamninga og laga um útreikning hennar, svo og miðað við það, að eigi sé tekið tillit til þeirrar hækkunar á liðnum „eigin bifreið“ í framfærsluvísitölu, er orðið hefur á tímabilinu frá 1. nóvember 1973 til 1. maí 1974. Hafi niðurgreiðsla vöruverðs verið aukin fyrir 1. júní 1974 frá því, sem hún var í maíbyrjun 1974, skal og miða útreikning þennan við smásöluverð á viðkomandi vöru eða vörum, að frádreginni verðlækkun, er slík niðurgreiðsluaukning veldur.

3. gr.

Laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvöru, sbr. lög nr. 101/1966 um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu o. fl., skulu haldast til 31. ágúst 1974 eins og þau voru ákveðin frá og með 1. mars 1974.

4. gr.

Almennt fiskverð, annað en verð skarkola, humars og rækju, skal haldast til 31. ágúst 1974 eins og það var ákveðið um síðastliðin áramót, sbr. tilkynningu Verð-

lagsráðs sjávarútvegsins nr. 1/1974, enda tryggir ríkisstjórnin, að verð á brennslu-olíum til íslenskra fiskiskipa, er landa afla sínum og taka olíu hérlendis, haldist á meðan óbreytt, eins og það var í nóvembermánuði 1973.

5. gr.

Fjárfestingarlánasjóðir þeir, er fá til ráðstöfunar fjármagn af útgáfu verðtryggðra skuldabréfa, er lífeyrissjóðir kaupa samkvæmt samningi eða af verðtryggðu spari-skirteinafé, endurláni þetta fé með sambærilegum skilmálum. Heimilt er að ákveða lánskjör þessara sjóða þannig, að verðtrygging nái til ákveðins hluta hvers láns í tilteknum lánaflokkum, er ákvarðist af því, hve stór hluti verðtryggt fé er af heild-arráðstöfunarfé sjóðanna.

Ríkisstjórnin tekur endanlega ákvörðun um lánskjör fjárfestingarlánasjóða í samræmi við ákvæði 1. málsg. að fengnum tillögum Seðlabanka Íslands og Framkvæmdastofnunar ríkisins, og kemur sú ákvörðun í stað lagaákvæða og reglna þeirra, sem nú gilda um þetta efni.

6. gr.

Mál út af brotum á lögum þessum fara að hætti opinberra mála.

7. gr.

Forsætisráðherra getur með reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört að Bessastöðum, 21. maí 1974.

Kristján Eldjárn.

(L. S.)

Ólafur Jóhannesson.